

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

74. ÅRGANG

6. OKTOBER 1962

S P E S I A L N U M M E R : NR
DET ANNET
VATIKANKONSIL 19

NESTE NUMMER UTKOMMER 20. OKTOBER 1962

BØKER OM KIRKEMØTET? VI HAR DEM!

<i>Boyer, Charles, S.J.:</i> Christian Unity and the Ecumenical Movement	kr. 10.90
<i>Dvornik, Francis:</i> The General Councils of the Church	» 10.90
<i>Henry St. John, O.P.:</i> Christian Unity	» 15.30
<i>Küng, Hans:</i> Council and Reunion	» 14.05
<i>Asmussen, Hans:</i> Rom, Wittenberg, Moskau, am Vorabend des Konzils	» 13.00
<i>Jaeger, Lorenz:</i> Das ökum. Konzil, die Kirche und die Christenheit	» 15.20
<i>Jedin, Hubert:</i> Kleine Konzillengeschichte	» 5.75
<i>Küng, Hans:</i> Konzil und Wiedervereinigung	» 28.35
<i>Meinhold, Peter:</i> Der evangelische Christ und das Konzil	» 5.75
<i>Skydsgaard o.a.:</i> Konzil und Evangelium	» 28.35
<i>Spindeler, dr.:</i> Das Vatikanische Konzil, Wende oder Enttäuschung?	» 5.30

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo. Tlf 42 31 70
Åpen til kl. 16, lørdager til kl. 14.

ST. FRANCISKUS III ORDEN

har møte fredag 12. oktober kl. 19 i St. Hallvard kirke. Deretter selskaperlig samvær i foreningslokalet, Urtegt. 29, med foredrag og musikalsk underholdning.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	} Arendal
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	} Bergen
Marias Minde	
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Hammerfest
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikael's Kirke	
St. Mikael's Prestegård	
St. Theresia kirke	
St. Franciskus Hosp.	} Hønefoss
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	
St. Elisabeth Hosp.	
Vår Frue Kirke	
Bispegården	} Tromsø
St. Olavs Kirke,	
Bispegården	
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinik	} Tønsberg

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 41 79 80

R.I.P.

Vår kjære medsøster
Søster Philomene
van den Eerenbeemt
døde 18. september, 62 år gammel,
og ble gravlagt i Arendal
21. september.
St. Franciskusøstrene.
Den avdøde anbefales til de
troendes forbønn.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO,

Urtegt. 29 II, tlf. 68 08 68.

Kontortid 12—13 hver dag
unntatt lørdag.

LEGMANSRÅDET

OSLO KATOLSK BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i
Akersv. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

OSLO KATOLSK MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.

Akersv. 5, Oslo.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 7. OKTOBER (17. s. e. pinse):
Ep. Efes. 4, 1—6. Ev. Matt. 22, 34—
36. Mandag: Birgitta, enke. Tirsdag: Jo-
hannes Leonardi, bekj. Onsdag: Fran-
ciscus Borgia, bekj. Torsdag: Marias mo-
derverdighet. Fredag: Ferialdag. Lørdag:
Edward, konge bekj.
SØNDAG 14. OKTOBER (18. s. e.
pinse): Ep. 1. Kor. 1, 4—8. Ev. Matt.
9, 1—8. Mandag: Teresa, jomfru. Tirs-
dag: Hedwig, enke. Onsdag: Marguerite
Marie Alacoque, jomfru. Torsdag: Lukas,
evangelist. Fredag: Peter av Alcantara,
bekj. Lørdag: Johannes Kenty, bekj.
SØNDAG 21. OKTOBER (19. s. e.
pinse): Ep. Efes. 4, 23—28. Ev. Matt.
22, 1—14.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSK BISPEDØMME:	Stille- messe	Høy- messe
OSLO: St. Olavs kirke,	7.00	11.00
Akersveien 5. Biskopen og prestegården	9.00	
42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	9.45 m.eng. pr.	
St. Hallvards kirke, Fransiskanerne,	8.30	11.00
Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	19.00	
St. Dominikus kirke, Dominikanerne,	8.15-9-	10.00
Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	11.30	
Vår Frue Villas kapell, Montebello,	—	8.30
Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309,	—	9.00
tlf. 21 25 87		
ARENDAL: St. Franciskus kirke,	8.00	10.45
Tyholmen, tlf. 2209		
BERGEN: St. Pauls kirke,	8.00	10.30
Christiesgt. 16, tlf. 15410	9.00	
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke,	8.30	10.30
Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19		
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke,	8.30	10.45
Kongensgt. 9, tlf. 1438		
HALDEN, St. Peters kirke,	8.00	10.45
Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168		
HAMAR: St. Torfinns kirke,	8.30	11.00
Torvgaten 113, tlf. 23 751		
HAUGESUND: St. Josefs kirke,	8.30	11.00
Haraldsgt. 21, tlf. 3195		
HØNEFOSS: St. Theresia kirke,	8.00	10.30
Vesterngt. 5, tlf. 266		
KRISTIANSAND S.: St. Ansgars kirke,	8.00	10.30
Kirkegaten 3, tlf. 24 225		
LILLEHAMMER: Mariakapellet,	—	10.00
Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550		
LILLESTRØM: St. Magnus kirke,	8.30	11.15
Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke,	7.45	10.45
Sverresgt. 26, tlf. 50 793		
STABEKK: Maria Kirke,	8.30	10.30
Nyveien 17, tlf. 53 77 35		
STAVANGER: St. Svithun kirke,	8.00	10.30
Dronningensgt. 8, tlf. 25 534		
SYLLING: St. Hallvards kapell,	—	—
tlf. 84 90 28 (Drammen)		
TØNSBERG: St. Olavs kirke,		10.45
Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949		
St. Olavs kapell	8.00	
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke,	8.30	11.00
Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegår- den tlf. 21 214	19.00	
St. Elisabeth Hospitals kapell,	6.15	—
Ila, tlf. 20 221		
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke,	8.00	11.00
Flintegaten 5, tlf. 2779		
MOLDE: St. Sunniva kirke,	8.30	11.00
Parkveien 23, tlf. 1100		
ÅLESUND: Vår Frue kirke, tlf. 7558		11.00
Mariabeimen, Nørve, tlf. 7184	8.30	
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94.	8.15	10.30
Biskopen og prestegården tlf. 3604		
St. Elisabeth hospital,	6.20	—
Mellomveien 15, tlf. 2101		
BODØ: St. Eysteins kirke,	8.15	10.30
Hernesveien 22, tlf. 21 783		
HAMMERFEST: St. Elisabeth Inst.	8.00	
St. Mikael's kirke, Strandgt., tlf. 1392		10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke,	8.00	10.30
Skolegt. 4, tlf. 1205		

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag 9—14. - Tlf. 42 31 70.

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år - Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 153 21

KIRKENS UNGDOM

Et av de mest typiske trekk ved tiden etter den annen verdenskrig er sannsynligvis den bølge av selvkritikk — av selvprøvelse og erkjennelse av begåtte feil — som har rullet frem på alle områder av vårt samfunnsliv. Undertiden ensidig inntil det maniske — den vestlige verdens *mea culpa* overfor de farvede folkeslag fortjener av og til den karakteristikk; undertiden karikert inntil det kyniske — man kan tenke på den kommunistiske verdens kjetterprosesser. Så går heller ikke Kirken fri for kritikk fra sine egne barn — også den katolske kirke opplever, i en ganske annen grad enn før, å se sine institusjoner, sine vaner og manerer bli gjort til gjenstand for inngående og skarp debatt. Høye krav på reform lyder også i den.

Eldre katolikker, ikke minst konvertitter, stusser ofte når talen kommer inn på en «reformkatolisisme». Den kirke de har bekjent seg til, er den ikke hellig, uplettet og ren, Kristi brud? Kan den da reformeres?

Pave Johannes XXIII har ikke lagt skjul på sin mening: Det kan den. Og til det formål har han innkalt et økumenisk kirkemøte som skal søke å ta rede på sannheten om Kirkens situasjon i verden i dag — hva den faktisk er og hva den burde være. I alle land har budskapet om dette kirkemøtet bidratt til å utkrystallisere en «reformfront», med sine tydelig markerte håp og ønsker for hva som bør skje i Kirken i de nærmeste år fremover.

En del kommentatorer har uttrykt sin forbauselse over at konsilet i det hele tatt er innkalt. Et konsil, hevder de, har alltid tidligere vært Kirkens svar på en krisesituasjon; det alminnelige kirkemøte blir innkalt for å løse en håpløs floke. Og noen slik håpløs floke skulle ikke foreligge i dag.

Men det er jo åpenbart at Kirken befinner seg i krise — om krisen enn har mer kronisk enn akutt karakter. Krisen er dels en *vekstkrise*, dels en *tillitskrise*. Og den er såpass alvorlig, at det er i aller høyeste grad begrunnet å gi et økumenisk konsil anledning til å ta stilling til den.

Sterkt sosialt-politisk interesserte katolikker, og enda mere ikke-troende iakttagere, vil imidlertid da være tilbøyelige til å riste på hodet over den sannsynlige *sakslisten* for konsilet. Hverken kommunismen eller kapita-

lismen, hverken nøden i verden eller atombombens trusel kan sies å ha stått i brennpunktet under det forberedende arbeidet. Det er teologiske og pastorale problemer av innenkirkelig karakter som vil oppta konsilet — spørsmål som ikke få vil avfeie med et utålmodig skuldertrekk som uvesentlige detaljer: det er ikke dette verden venter av Kirken!

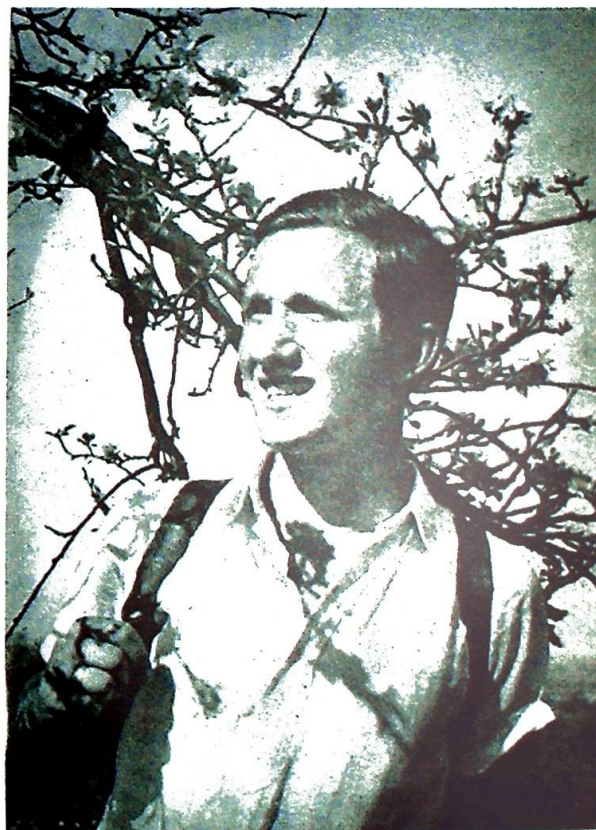
Men hva dreier det seg i virkeligheten om?

Kirken er inne i en veldig vekstperiode, som menneskeheten forøvrig er det; Kirkens «krise» gjenspeiler verdens vekstkrise. La oss kaste et blikk bakover: Det siste store reformkonsil, Tridentinerkonsilet, omga Kirken med et tungt, men såre nødvendig panser; dette kirke-møtet trakk opp linjene for Kirkens livsmønster for hundrevis av år fremover. I dag er panseret på så mange måter blitt både for tungt og for trangt; det er vanskelig å puste i det og det slår store revner. Så må skallet skiftes ut, helst med et lettere og smidigere utstyr, som svarer til en endret livssituasjon.

Og lykkes det, — lykkes det Kirken å foreta denne gigantiske omstillingen fra søreuropeisk lokalkirke til verdenskirke, — så foreligger samtidig betingelsene for at *tillitskrisen* kan løses. For Kirken er evangeliets bærer; bare er budskapet også avhengig av en formidling, et sprog, en uttrykksevne. Kan Kirken finne sin *form* i den moderne verden — og alt tyder på at den kan det — kan heller ikke dens budskap unngå å slå igjennom med ny kraft. Skinnende nytt og ungt vil det da tre frem.

Bare én ting kan hindre dette: Vi selv, vår egen holdning. Kirken som institusjon kan nok endre sine former, sine uttrykksmidler; men Kirken som budbærer er avhengig av oss. Stiller vi oss uvillige på tvers for Kirkens reform, er det evangeliet vi stiller oss i veien for. Som vrantne gamle menn er vi da med til å kvele Kirkens ungdom!

G.

HVOR STÅR VI?

Kast et blikk på kartene til høyre. Sammenlign dem med globusen nedenfor — og De har grepet årsaken til at det annet Vatikankonsil er blitt sammenkalt.

I nitten hundre år har Kirken vært åndelig konsentrert omkring Roma — men også geografisk konsentrert omkring Middelhavsbeckenet. Det var de problemer som der var aktuelle, som var Kirkens problemer. Det var de sprog som der taltes, som var Kirkens sprog. Det var de kulturformer som der var gjengse som Kirkens medlemmer naturlig følte seg hjemme i og kjente som sine.

Idag er alt dette i ferd med å forandre seg totalt. Samtidig som Kirken er alvorlig truet i dette som så lenge har vært dens arne, har den spredt seg over hele jorden, og det er snart ingen løgn å si at den har sin hjemstavn over alt. Men dermed har den også møtt en mengde nye spørsmål, som den tvinges til å ta stilling til — samtidig som den føler at teknikk, sosialisering og sekularisering rykker trygg og gammelkjent grunn unna under føttene på det som den var vant til å kalle «den kristne sivilisasjon».

På det annet Vatikankonsil kommer hele jordkloden for første gang til å være representert i et økumenisk kirke-møte. Alle land kommer til å møte opp med både sine største problemer og det beste de har å gi. Fem store geografiske komplekser kan vi skjelve mellom fra kirkelig synspunkt. Det vi kaller

TAUSHETENS KIRKE

vil bare såvidt være representert ved konsilet. I alle land bak jernteppet overskygges alle andre problemer av dette

ene: Det å overleve. Den katolske kirke ligger bastet og bundet i Ungarn, Tsjekkoslovakia og Romania, tre kvart kvalt i Sovjet-Samveldet og Kina. Bare fra *Jugoslavia* — hvor forholdene i de senere år har bedret seg litt — og fra *Polen* — hvor en ny kirkekamp fryktes å stå for døren — kan en vente at biskopene kommer til å kunne delta i konsilet og tilkjennegi sitt syn på kommunismens utfordring til Kirken.

ATLANTERHAVSVERDENEN

eller mer korrekt, den irsk-angelsaksiske verden — er på mange måter det mest dynamiske innslag i Kirken i dag. Den representerer en kjempende, erobrende katolisisme. Først og fremst gjelder dette USA, der Kirken i løpet av litt over hundre år har vokst frem fra å være en uanselig og såvidt tålt minoritetsgruppe til å utgjøre det overlegent største og livskraftigste kirkesamfunnet, med sine vel 40 millioner medlemmer (av en samlet befolkning på 170 mill.). Mens Kirken så mange steder i den gamle verden trives best blant en konservativ bondebefolkning og en borgerlig overklasse, har den i USA sin store styrke i storbyene og blant arbeiderne. Den utgjør et naturlig ledd av folks daglige tilværelse og står heftig engasjert i samfunnsproblemene. 100 000 konverterer til den hvert år, og 190 biskoper fra USA sammen med 70 kanadiere kommer til å representere Nord-Amerika på konsilet.

VEST-EUROPA

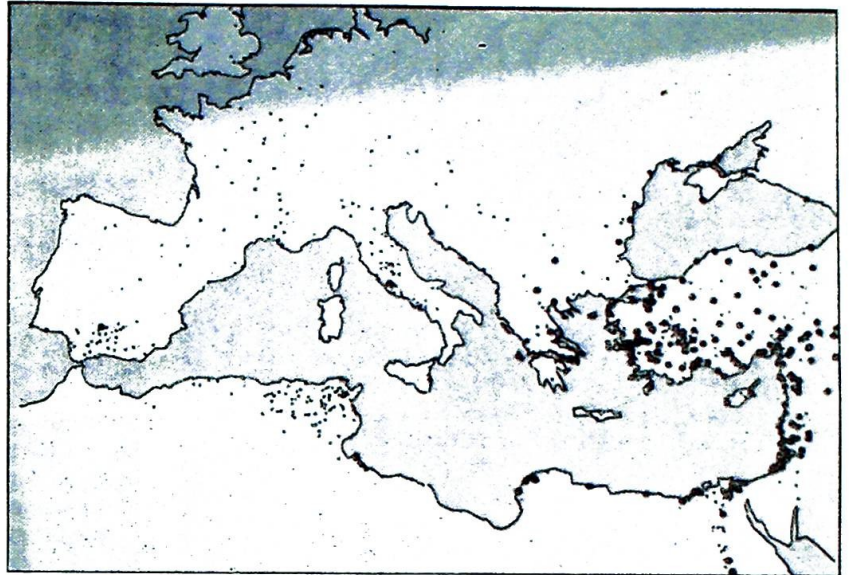
utgjør et meget uensartet bilde. Frankrike, Tyskland og de nærliggende mindre mellom-europeiske landene har i de siste hundre år levert Kirkens intellektuelle og handle-dyktige elite. I disse landene har avkristningen satt dype spor, men samtidig er det her den kirkelige fornyelse har slått de dypeste røtter. De mellomeuropeiske biskoper er relativt få, men kommer sannsynligvis til å stå i første rekke på konsilet — med navn som kardinal *Frings*, erkebiskop av Köln, kardinal *König*, erkebiskop av Wien, kardinal *Alfrink*, erkebiskop av Utrecht, kardinal *Döpfner*, erkebiskop av München og kardinal *Liénart*, biskop av Lille. Overfor disse møter en tallmessig sterk, men kvalitetsmessig atskillig svakere blokk av italienske biskoper (over 300 i tallet); mens de ovenfor nevnte går for å representere reformpartiet på konsilet, vil de italienske biskopene i folk som kurie kardinalene *Pizzardo* og *Ottaviani* og kardinalerkebiskopene *Siri* (Genova) og *Ruffini* (Palermo) finne ledere som på mange punkter vil forsøke å stanse en utvikling de ser på som en utglidning.

LATIN-AMERIKA

er Kirkens store smertensbarn. Her finner vi imidlertid det største «katolske» land i verden — Brasil (over 50 mill. kat.). Få steder i verden blomstrer allikevel heden-skapet som i disse landene. Kirken er halvkvalt av analfabetisme og overtro hos sine fattige, mangel på utdanning hos sine prester, sosial likegyldighet hos sine rike. I de senere år har mange sør-amerikanske biskoper tatt skarpt til orde for vidtgående sosiale reformer. Med denne bakgrunnen er det også sannsynlig at de kommer med store krav til kirke-møtet.

Endelig er Kirken nå solid innplantet i

De mindre prikkene på hosstående kart angir de lokale kirker man kjenner fra Kirkens tre første århundrer. De store prikkene betegner de kirker hvis biskoper deltok i det første økumeniske kirkemøte i *Nikea*. På denne tiden var de levende krefter i Kirken ennå konsentrert ved Middelhavets kyster i Asia og Afrika.

1545

Prikkene angir de kirker hvis biskoper deltok i Tridentinerkonsilet. På ganske få unntagelser nær er det nå bare de latinske land som er representert. De få misjonsbiskopene i Afrika og Amerika er for langt borte til å kunne delta. De germanske land er nettopp revet løs fra den katolske enhet og deltar ikke i konsilet.

1962

Over 2 800 prelater er innkalt til konsilet. Legg merke til den prosentvise fordelingen: Afrika og Asia, som bare teller 10% av verdens katolikker, får 30% av konsilsmedlemmene.

Europa	47 %	av samtlige katolikker i verden	38 %	av konsilets medlemmer
Amerika	..	43 »	»	»	31,5 »
Afrika	3 »	»	»	10 »
Asia og Australia	..	7 »	»	»	20,5 »

DEN AFRO-ASIATISKE VERDEN

Her møtes og krysses alle de problemene vi har truffet på tidligere. Tilpasningen til de nasjonale kulturer er fremdeles det overskyggende problem i Asia. I Afrika vil Kirken være med til å utforme verdensdelens nye ansikt, store og aktive katolske minoriteter i de nye landene her vil bli representert av 200 biskoper — av dem et sekstitall

sorte, og den mest prominente av dem en kardinal, biskop *Rugambwa* fra Tanganyika. Det er å vente at majoriteten av disse misjonsbiskopene vil fremme reformkrav, ikke minst når det gjelder Kirkens «av-latinisering». Og her vil de finne støtte hos de relativt få, men langt fra stumme, prelater fra de orientalske riter, som ser på seg selv som brobyggere over til de *ikke-katolske* kristne.

KONSILET — ENHET I

Vi står nå foran åpningen av det annet Vatikankonsil. Men hva er i virkeligheten et slikt konsil? Hva for en funksjon har det i Kirken, hvorfor innkalles det, hvem består det av, hva for en autoritet har dets beslutninger?

Det er alltid når det står noe alvorlig på spill i Kirken at konsilene blir sammenkalt. Det kan være et lærespørsmål det står strid om eller moralske og disiplinære reformer det reises krav om. For konsilene er selve Kirkens stemme. De er ikke en rent menneskelig institusjon innen Kirken, de er en del av selve dens struktur. Kirken er grunnlagt på apostlene; ikke på en enkelt eller hver enkelt apostel, men på apostelkollegiet som organisk helhet. Konsilene er det synlige uttrykk for denne helheten, i deres avgjørelser finner vi den kristne overlevering — Tradisjonen — uttrykt.

Uten Paven — intet konsil

Men her reiser det seg et første spørsmål. I hvilken stilling står et konsil overfor paven?

I sen-middelalderen var det ikke ualminnelig å anta at konsilet sto *over* paven. Denne teorien fikk særlig vind i seilene, da Kirken omkring 1400 gjennomlevde en av sine frykteligste kriser, og to, ja tre paver sto mot hverandre, og det ikke var lett for menigmann å se hvilken var den rette. Da ble det hevdet at det er med kirken som med staten: Den oppstår ved folkets vilje og bygges opp nedenfra og oppefter. Den som i virkeligheten sitter inne med den religiøse myndighet er ingen annen enn «de troendes forsamling». Et alminnelig konsil «representerer» kirken og står som følge derav over alle medlemmer av hierarkiet, paven iberegnet.

Det lyktes et konsil, det i Konstanz, å få slutt på skismaet. Samtidig tok det opp denne teorien. Men den ble aldri godkjent av den nye paven og vant aldri frem i Kirken; aldri er den blitt akseptert som Kirkens tradisjonelle lære, og det første Vatikankonsil gjorde det definitivt av med den.

Den kunne heller ikke bli Kirkens lære. For den lot skinne igjennom at konsilet og paven var to forskjellige myndigheter — mens de i virkeligheten bare er to forskjellige uttrykk for den samme myndighet — den myndighet som Kristus har overdratt apostelkollegiet og dets etterfølgere.

På konsilet i Kalkedon, 451, var paven ikke personlig til stede. Men han sender sine legater dit med en tekst som kommer til å danne grunnlaget for konsilets definisjoner. Og før biskopene skilles, sender de et hyldestbrev til paven hvor de skriver: «Du har for oss vært formidleren av apostelen Peters røst... Vi er omkring 500 biskoper som har vært forsamlet her, og du har stått i spissen for oss, som hodet står i spissen for lemmene.»

Dette uttrykket fortjener å bli understreket. Et konsil representerer bare Kirken og definerer bare Kirkens tro dersom det er forenet med Peters etterfølger. Det tilkommer paven, som apostelen Peters etterfølger, å godkjenne og forkynne de avgjørelser konsilet har truffet. Ifølge

gjeldende kirkelig lovgivning er det nå likeledes paven det tilkommer å innkalle konsilet. Altså: Uten paven, intet konsil!

Uten legfolket — intet konsil

Hva kommer konsilet meg ved — det er noe som paven og biskopene må ta seg av! Vi alminnelige troende skal bare vente og høre hva de bestemmer. . .

Denne oppfatningen er ikke sjelden hos legfolk. Men nei — Kirken er ikke alene paven og biskopene, den er også, ja først og fremst, hele det kristne folk, det er oss alle sammen, hele den store skare av kristne.

For til syvende og sist: Pavens og biskopenes ufeilbarhet gjør ikke annet enn å uttrykke hele den kristne menighets ufeilbare tro. Men denne troen gjennomgår en modningsprosess. I Kirken innvirker alle mulige oppfatninger, påvirkninger, inntrykk og teologiske tendenser på hinannen og kommer til menighetens kunnskap, og her er det de skal stå sin prøve. Det er gjennom det troende folks liv og praksis at de teologiske formuleringene finner sin endelige form, at overdrivelser trer frem og avskalles, og det som først bare var noe underforstått i Kirkens tro, blir synlig og åpenbart. Men når vi så endelig står overfor en oppfatning som er felles for hele Kirken, da er denne oppfatningen ufeilbar. For, som Thomas Aquinas sier: «Det er umulig at hele Kirken kan feile i sin tro».

Det er da legfolkets oppgave å bli seg sin tro så klart bevisst som mulig, å konfrontere den med den verden det lever i, skape en gyldig syntese mellom den og deres tro. På den måten skaper de et fruktbart grunnlag for konsilet. Og på den måten skaper de en garanti for at konsilets bestemmelser også vil kunne settes ut i praksis og leve. Legfolket har makt til å gjøre alle et konsils bestemmelser til en død bokstav. Uten legfolket, intet konsil!

Uten biskopene — intet konsil

Men så tilkommer det kristenfolkets ledere, biskopene, både å gi den best mulige *formulering* av de erkjente sannheter, og å reformere institusjonene i samsvar med hva Kirkens bevissthet krever.

Da det første Vatikankonsil hadde definert dogmet om pavens ufeilbarhet, var det teologer som trodde at nå ville det aldri mer bli avholdt et konsil. Hvorfor skulle man sette hele dette store maskineriet i gang, når paven ganske alene kan treffe ufeilbare beslutninger?

Pave Johannes XXIII's beslutning om å innkalle det annet Vatikankonsil gjorde det av med denne oppfatningen. I virkeligheten gjør slett ikke dogmet om pavens ufeilbarhet konsilene overflødige. Kristus betrodde ikke sin Kirke til apostelen Peter alene, men til de tolv apostler. De tolv fikk i fellesskap overdratt ansvaret for kirken. Og i fellesskap skal de vidne om troen på Kristus.

Men apostlene dro ut i verden for å forkynne evangeliet over alt. På samme måte er deres etterfølgere spredt over hele jordkloden. En biskop er ansvarlig for et bestemt område. Han er blitt bispeviet for at han skal bringe troen til dette området. Men samtidig er han ansvarlig for hele Kirken. Han har ikke lov til å være helt likegyldig for hva som skjer i de øvrige bispedømmer.

Denne artikkelen bygger i alt vesentlig på en artikkel-suite i «Katolsk Ugeblad» av pater Martin Drouzy.

MANGFOLD

Som medlem av bispekollegiet skal han bekymre seg om hele Kirkens anliggender.

Og ifølge selve sin natur er konsilet det tidspunkt, hvor biskopenes kollektive sendelse viser seg tydeligere enn ellers. Konsilet er likesom et familieråd: Nå og da må man samles for i fellesskap å drøfte Kirkens problemer både i nutiden og med henblikk på hva som skal skje i fremtiden. Det er biskopene som solidarisk og i fellesskap styrer hele kirken.

Men er konsilet da ikke annet enn et parlament? Et parlament med drøftelser og flertallsforhandlinger, som slutter med en avstemning? Så er jo det hele ganske overordentlig menneskelig! Men nei — det er nettopp et av konsilets kjennetegn at det ikke er noe parlament. Riktignok stemmes det — men bare for å gi hver enkelt mulighet for å gi sin mening til kjenne. Avstemningene er bare en av etappene: ikke bare et middel til å finne frem til flertallet, men et middel til å *oppnå enighet*. Dette gjelder først og fremst i trossaker: Av flertallet utskilles etterhvert den tankegang som skal råde i Kirken, — en tankegang som ennå kanskje ikke er erkjent av alle, men som når den blir utviklet og belyst, blir til en lov som gjelder for alle. For når en avgjørelse først er truffet, under påkallelse av den Hellige Ånd, kan man vite at den er hele fellesskapets mening — et uttrykk for den ufeilbare Kirkes egen tankegang. «Når Talsmannen kommer, skal han veilede dere til hele sannheten.»

En annen sak er de konkrete retningslinjer som blir trukket opp. Også her er selvfølgelig konsilets avgjørelser lov. Men de er ikke ufeilbare. Her spiller den menneskelige skrøpelighet en større rolle. Her kan et konsil «mislykkes», i større eller mindre grad; historien byr eksempler nok på det. Og intet konsil har vel hatt hundre prosent suksess i alt det foretok seg. Det forhindrer ikke at også et konsils konkrete, praktiske avgjørelser må tillegges den største vekt. For Konsilet er ikke først og fremst en hjerne, som et parlament i alminnelighet pleier være det. Det er røsten fra det fellesskap som man kaller Kirken, og som Kristus har lovet sin bistand «inntil tidenes ende».

Uten Helligånden — intet konsil !

For om det er den menneskelige siden av konsilet som faller mest i øynene, er der foruten den en annen side (som historikerne ikke legger så meget merke til — og journalistene enda mindre). Den kunne man kalle «pinse-siden». Det er konsilets usynlige side, det sted hvor Helligånden setter inn. Det er nemlig ikke for ingenting at konsilet åpnes med en høytidelig påkallelse av Helligånden, og at Bibelen, det av Helligånden inspirerte Guds ord, inntar hedersplassen midt i forsamlingen. Og det var heller ikke for ingenting Kristus sa til sine disipler: «Når to eller tre er forsamlet i mitt navn, er jeg midt iblant dem».

Og faktisk har man gang på gang i Kirkens historie sett hvordan deltagerne i et konsil, under Helligåndens veiledning, går etter lyset på tvers av menneskelige begrensninger, og at de litt etter litt når frem til det ved å sammenholde sine respektive oppfatninger. Derefter omarbeider de dem og filer dem til, inntil de litt etter

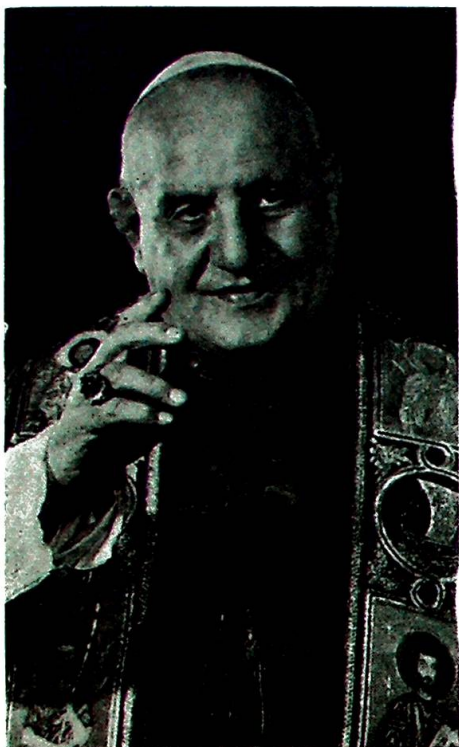
El Greco: Pinse.

litt når frem til nye formuleringer som får sannheten til å tre frem så utvetydig som mulig. Eller de utformer de praktiske forholdsregler, som under de gitte forhold vil være til størst gagn for Kirken. Både når det gjelder Tridentinerkonsilet og det første Vatikankonsil er det tydelig at resultatene langt overgår hva man menneskelig talt kunne ventet seg. Pius IX, som sto i spissen for det første Vatikankonsil og altså visste hva han talte om, sa en gang: «Ethvert konsil kan deles opp i tre perioder: den hvor djevelen forsøker å forpurre det hele, den hvor menneskene forsøker å forvirre det hele, og endelig den hvor den Hellige Ånd kaster lys over det hele.»

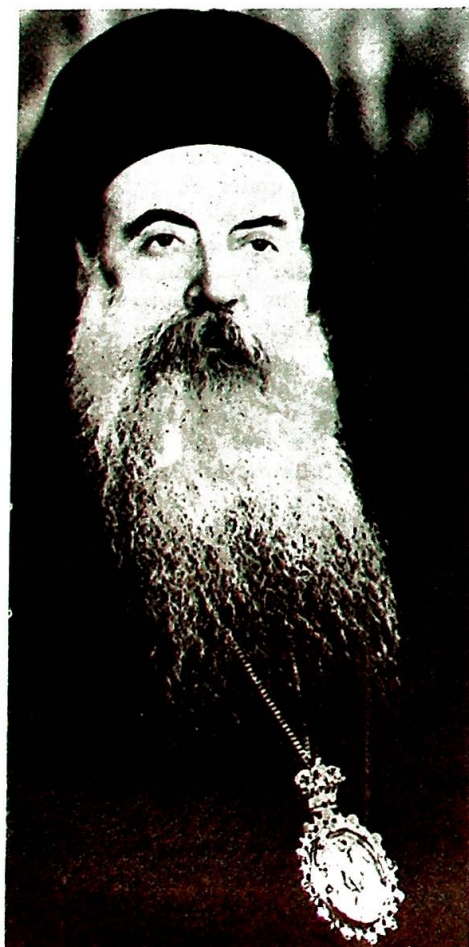
Så er da idealet å skape det fullkomne fellesskap, maken til pinsedagens — ett hjerte og én sjel. Dette fellesskapet, denne enigheten, betraktes i Skriften alltid som den Hellige Ånds verk. Vil man forstå konsilenes dypere natur, kan man ikke komme utenom å regne med Helligånden som den avgjørende person. Konsilene sier alltid selv at de er «forsamlet i den Hellige Ånd», og at Kristi Ånd usynlig leder dem. «Biskopenes forsamling er et vidnesbyrd om Helligåndens tilstedeværelse», sa pave Celestinus en gang i det femte århundre. Med dette gjentok han bare apostlenes ord etter det aller første kirkemøte, det som fant sted i Jerusalem omkring år 49, hvor apostlene innledet de avgjørelser de hadde truffet med å si: «Den hellige Ånd og vi har bestemt. . .» (Apostlenes Gjerninger 15, 28). I den henseende har intet forandret seg siden Urkirkens dager: Den Hellige Ånd tar alltid del i konsilets møter.

Et blikk på historien

DE 20 ØKUMENISKE KIRKEMØTER

Ikke på tusen år har Østens og Vestens kirker stått hinannen så nær som idag. Vil konsilet bety noe nytt på veien til gjenforeningen? Vestens patriark, Johannes XXIII, venter det. Østens patriark, Athenagoras, håper det — og tror det.

325: NIKEA I

Konsilet ble sammenkalt av keiser Konstantin for at Kirken skulle ta stilling til Arius' fornektelse av Kristi guddom. Vårt Credo, den nikeanske trosbekjennelse, ble resultatet av dette konsilet.

381: KONSTANTINOPEL I

Kompletterer og utdyper det nikeanske Credo.

431: EFESOS

Kristus er i en person Gud og Menneske; Maria er «Guds Mor». Nestorios' lære forkastes.

451: KALKEDON

Må ta stilling til nestorianismens ytterliggående motsetning: Monofysismen.

553: KONSTANTINOPEL II

Fornyser fordømmelsen av nestorianismen.

680: KONSTANTINOPEL III

Fordømmer ennå et kristologisk heresi: Monotelismen.

787: NIKEA II

Godkjenner bruken av helgenbilder i kirkene, mot ikonoklastene.

869—70: KONSTANTINOPEL IV

Avsetter Fotios, patriark av Konstantinopel.

1123: LATERAN I

Første økumeniske konsil i Vesten. Tar stilling til investiturstriden.

1139: LATERAN II

Reform av geistligheten. Sølbatet innføres.

1179: LATERAN III

Opptrer mot katarerne (albigenserne).

1215: LATERAN IV

Middelalderens viktigste konsil. Viktige teologiske og disiplinære avgjørelser angående sakramentene. Definerer Kristi reelle nærvær i eukaristien.

1245: LYON I

Avsetter keiser Fredrik II.

1274: LYON II

Første unionskonsil med grekerne. Får ingen varige resultater.

1311—12: VIENNE

Oppløser Tempelherrenes orden.

1414—18: KONSTANZ

Får bragt det store paveskisma til ende. Fordømmer Wyclif og Hus.

1439—45: FIRENZE

Deltagelse av byzantinske kirkeledere, proklamerer gjenforeningen, uten resultat.

1512—17: LATERAN V

Har på sitt program kirkelige reformer, men kommer ingen vei.

1545—63: TRENTO

Kalt *Tridentinerkonsilet*, etter byens latinske navn; det annet årtusens viktigste konsil. Sitter sammen med store avbrudd. Definerer Kirkens holdning overfor den protestantiske reformasjon, vedtar en rekke læremessige avgjørelser og praktiske reformer, som også virkelig blir satt ut i livet. Konsilets verk har dominert den katolske kirkes liv fra da av.

1869—70: VATIKAN I

Definerer pavens rolle i Kirken, hans ufeilbarhet i trosspørsmål når han taler *ex cathedra*. Oppgjør med rasjonalisme og fideisme.

KIRKEMØTET I FAKTA OG DATA

DE FØRSTE SKRITT

25. januar 1959: Pave Johannes XXIII kunngjør i et konsistorium holdt i basilikaen *San Paolo fuori le mura* sin hensikt å sammenkalle til et almenkirkeleg konsil.

17. mai 1959: Opprettelse av den første forberedende komité for konsilet, den såkalte *commissio antepreparatoria*. Pavens statssekretær, kardinal Domenico Tardini, blir dens formann. Det blir denne kommisjonens oppgave å innhente uttalelser fra samtlige residerende biskoper såvel som fra de katolske høyskoler og universiteter, om hvilke emner man ønsker konsilet skal behandle. En veldig stoffmengde løper inn; komitéen arbeider på spreng med å kopiere og klassifisere henimot ti tusen ønskemål! — I mellomtiden har paven

29. juni 1959, på SS. Peters og Paulus' fest, utsendt sin ensykliska *Ad Petri Cathedram*, der han gjør nærmere rede for formålet med konsilet. Det skal, sier han, bidra til å «la den katolske tro få utfolde seg, gjenopplive en sunn moral blant det kristne folk, og tilpasse den kirkelige orden til vår tids forhold og krav». Med disse uttrykkene markerer paven at konsilets direkte formål er en innenkirkelig reform.

DE FORBEREDENDE KOMMISSJONER

5. juni 1960: Til å behandle de ønskemål som i det forløpne år er kommet inn og blitt katalogisert av den forberedende komité, oppretter paven gjennom et motu proprio ti forberedende konsilkommisjoner og tre sekretariater. Konsilkommisjonene får hver enkelt et emneområde som gjør det naturlig å stille dem under ledelse av prefektene for de tilsvarende kongregasjoner (departementer) i sentraladministrasjonen. Men samtidig blir syv-åtte hundre biskoper og teologer fra hele verden inn-

kalt dels som faste medlemmer, dels som rådgivere for disse kommisjonene.

Høsten 1960: Kommisjonene begynner sitt arbeid. De skal behandle følgende emner: Teologiske spørsmål (formann kardinal *Ottaviani*), biskopene og bispedømmeforvaltningen (kardinal *Marella*), almene kirkelige vedtekter (kardinal *Ciriaci*), de religiøse ordeners forhold (kardinal *Valeri*), sakramentsforvaltningen (kardinal *Masella*), liturgi (kardinal *Larraona*), den geistlige utdanning (kardinal *Pizzardo*), de orientalske kirkesamfunn (kardinal *Cicognani*), misjonene (kardinal *Agagianian*), legapostolatet (kardinal *Cento*). — De tre sekretariatene skal ta seg av «presse, film, fjernsyn og radio» (erkebiskop *O'Connor*), «den kristne enhets fremme» (kardinal *Bea*) og konsilets forvaltning.

Endelig gjorde paven kjent at alle disse kommisjonenes arbeid skulle gjennomgås av en Sentralkommisjon. Til formann for denne ble utnevnt den franske kurie kardinal *Tisserant*. Som medlemmer av Sentralkommisjonen ble utpekt et hundretall medlemmer blant Kirkens fremste geistlige. Norden ble representert ved den danske biskop *Suhr*. Etter hvert som spesialkommisjonene ble ferdige med sitt arbeid, trådte Sentralkommisjonen sammen.

12. juni 1961 — 21. juni 1962: Sentralkommisjonen behandler i en serie på syv sesjoner de sytti schemata — projekter — som enkeltkommisjonene forelegger den. Dens forhandlinger er hemmelige som hele konsilforberedelsen forøvrig, men for første gang blir det nå offentliggjort korte offisielle pressemeldinger som antyder hvilke saker som er under behandling. I mellomtiden offentliggjør paven

25. desember 1961, juledag, sin apostoliske konstitusjon *Humanae Salutis*, der konsilet blir offisielt innkalt, og berammer

2. februar 1962 ved et motu proprio konsilets åpning til den 11. oktober dette år.

Hva er et økumenisk konsil?

Uttrykket «økumenisk» stammer fra oldkirken; det betyr «som gjelder hele verden». I motsetning til kirkemøter av mer lokal art kalte de økumeniske konsiler på biskopene fra hele den kristne verden.

I virkeligheten har det aldri hittil hendt at samtlige provinser av Kirken har vært representert på et konsil. På de syv første konsiler var vesentlig de østlige kirkeprovinser representert, på middelalderkonsilene de vestlige. Konsilets avgjørelser er ikke bindende før de er godkjent og bekjentgjort av paven.

Ikke alle konsiler har hatt den samme betydning. Grunnleggende for den kristne trosbekjennelse er de fire første konsiler.

Ifølge kirkeretten har følgende rett til å delta i konsilet: Kardinaler, patriarker, erkebiskoper og residerende biskoper, abbeder og andre prelater, overhodene for visse kloster- og ordenssamfunn. Dessuten kan titulærbiskopene innbys — hvilket denne gang er skjedd. Ekspertene for teologi og kirkerett kan delta som konsulenter, men har ikke stemmerett.

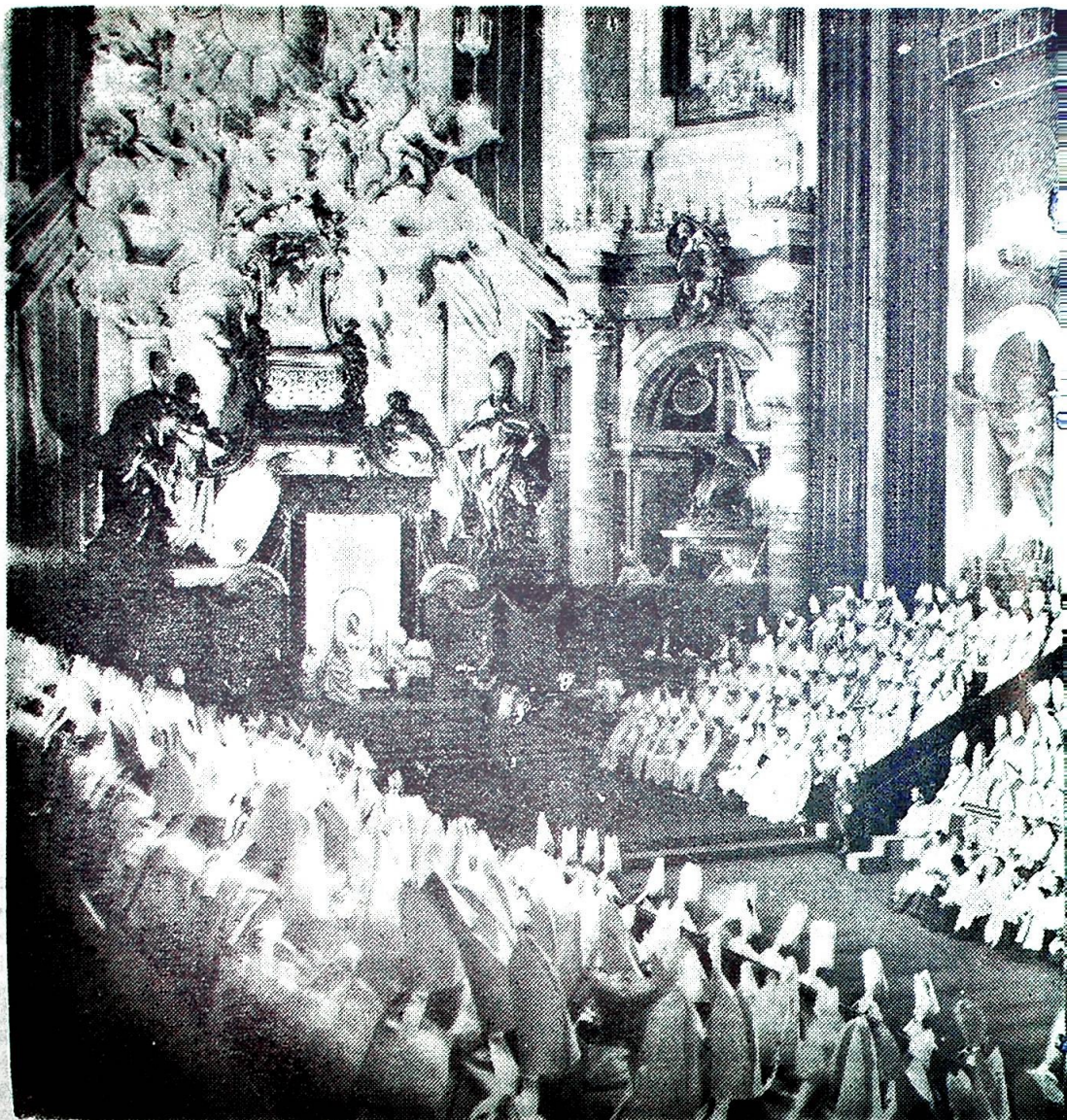
KONSOLETS ARBEIDSMÅTE

Konsilet kommer til å bygge videre på det grunnlaget som de forberedende kommisjonene har lagt. Kommisjoner med de arbeidsområdene som ovenfor nevnt, kommer fortsatt til å tre sammen. Formenn for disse kommisjonene blir de samme som før. Konsilets egentlige arbeidsmøter blir imidlertid de såkalte generalkongregasjoner; det blir plenumsmøter med adgang for samtlige kirkemøtets medlemmer til å uttale seg. Til å føre forsetet for disse plenumsmøtene har paven utnevnt et presidium på ti medlemmer, alle kardinaler, som kommer til å skiftes på å fungere som formenn. Presidiet består av kardinalene *Tisserant* (fransk kurie kardinal), *Liénart*, biskop av Lille og leder for La Mission de France, *Tappouni*, syrisk patriark av Antiokia, *Gilroy*, erkebiskop av Sydney, *Spellman*, erkebiskop av New York, *Pla y Deniel*, erkebiskop av Toledo, *Frings*, erkebiskop av Köln, *Ruffini*, erkebiskop av Palermo, *Caggiano*, erkebiskop av Buenos Aires, og *Alfrink*, erkebiskop av Utrecht.

Endelig blir det holdt offisielle og høytidelige møter, der paven selv vil føre forsetet. Alene de beslutninger som blir fattet på disse møtene, vil ha definitiv karakter.

«SOM
FADEREN
HAR SENDT
MEG, SENDER
JEG DERE.
DERE ER
MINE
VIDNER.»

900 biskoper forsamlet i Peterskirken. Den 11. oktober 1962 vil de være tre ganger så mange.

Hvorfor var den gang tegnet på den Hellige Ånds nærvær dette, at den som hadde mottatt Ånden, talte alle sprog? For Ånden blir fremdeles gitt, men de som nå mottar den, taler ikke lenger alle sprog.

Men da må vi forstå, brødre, at Helligåndens gjer-ning er den, å utgyde kjærligheten i våre hjerter. Og siden kjærligheten skulle forene Guds Kirke fra hele verden, så betyr det at hva en mann den gang kunne gjøre ved å få den Hellige Ånd, idag er det Kirkens enhet som fullbyrder det samme. Idag er det Kirken som, forenet i den Hellige Ånd, taler alle sprog. Derfor, hvis man spør oss: «Du har mottatt den Hellige Ånd, hvorfor taler du ikke alle sprog?» så skal vi svare: «Jovisst, jeg taler alle sprog. For jeg hører Kristi Legeme til, nemlig Kirken, og den taler alle sprog. Og hva har Gud ment med den Hel-lige Ånds nærvær, om ikke sin Kirke, som en dag skulle tale alle sprog?»

Fulgentius, biskop av Ruspe († 533).

Dersom vi vil bekjenne sannheten, da kan vi ikke si at vi ikke er oss bevisst å ha syndet på mange punkter ved utførelsen av vårt oppdrag, eller at vi ikke er ansvarlige for de onder som vi nå er kalt til å helbrede...

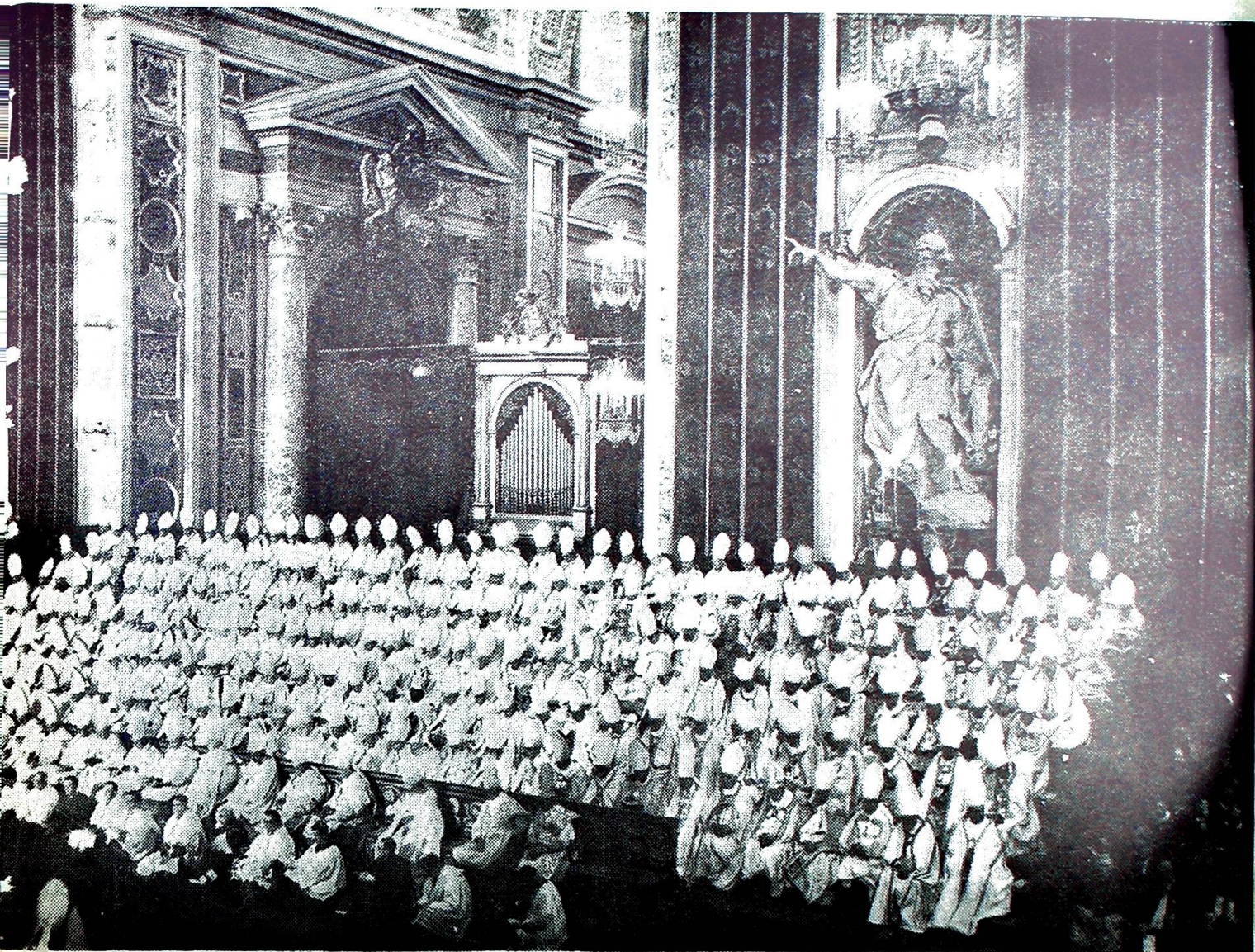
Hva Kristus gjorde på grunn av sin uendelige kjærlighet til Gud Fader, og for sin store miskunns skyld mot jordens folk, i dette krever nå rettferdigheten at vi følger hans eksempel, —

at vi, hyrdene, betrakter oss som ansvarlige, for Guds miskunns domstol, for alle disse onder som trykker Kristi hjord;

at vi tar på oss alle synder — ikke først og fremst av barmhjertighet, men fordi rettferdigheten krever det; fordi det er sikkert nok at vi for en stor del selv er årsak til alle disse onder —

og at vi således bønnfaller om Guds miskunn, ved Jesus Kristus.

Pavens utsending ved åpningen av konsilet i Trento, 1545.

Fred i sannheten! Fred i kjærligheten!
I disse to hellige ord uttrykkes det verk Kirken er kalt til å øve ved det kommende konsil.

Sannheten fordrer at vi aldri forandrer oss.

Men kjærligheten krever, om jeg så tør si, at vi alltid forandrer oss; jeg mener dette, at lik nåden vet kjærligheten å anta hvilken form som helst for å tilpasse seg menneskenes og tidens behov...

La oss ikke tale så meget om dem som ferdes i mørket uten samtidig å minnes at vi selv, med mer lys og mere ild, kanskje kunne ha spredt dette mørket.

Historien lærer oss i hvilke tider Kirken har omvendt menneskene og hvilke var de tider da den ikke lenger hadde denne samme kraften. Hvordan tok apostlene fatt? Med tro, men kjærlighet, med ordet og med en hellig ferd... Så be, brødre, at det som deres biskoper kommer til å vedta kan tjene til å lede dere mot himmelen, ad lysende og rene veier — både dere selv og alle dem som ennå ikke tror...

Biskop Dupanloup, hyrdebrev før åpningen av det første Vatikankonsil 1869.

Sterkt oppmuntret av dette håp om enhet, har vi allerede kunngjort vår hensikt å sammenkalle et økumenisk kirkemøte, for å behandle viktige religiøse problemer — et kirkemøte som biskopene fra hele verden skal delta i. Hovedformålet med dette konsil vil være å fremme den katolske tros utfoldelse, å fornye det kristne liv blant de troende, og å tilpasse den kirkelige orden til vår tids behov og vår tids metoder. For visst vil dette bli en vidunderlig manifestasjon av sannhet, enhet og kjærlighet, og Vi er sikre på at for alle dem som lever atskilt fra den Apostoliske Stol vil dette syn bli en mild innbydelse til å søke og finne denne enhet, som Jesus Kristus så brennende bad sin himmelske Far om. — Og det er som til brødre vi vender oss til alle dem som er atskilt fra Oss, idet vi sier med St. Augustin: «Om de vil det eller ikke, de er våre brødre. De kan ikke høre opp med å være våre brødre før den dag de hører opp med å si *Fader vår*.»

Pave Johannes XXIII, i ensyklikaen «Ad Petri Cathedram», 1959.

NYE PROBLEMER - NYE SVAR

Hva kan kirkemøtet tenkes å behandle?

Det forberedende arbeidet som er utført av konsilets kommisjoner og sekretariater, kan ikke sies å være kjent engang i sine store trekk; langt mindre i detalj. Deres rapporter har alle vært forelagt og behandlet av Sentralkommisjonen, som har hatt frie hender til å godkjenne, forkaste eller kreve endringer. Fra Sentralkommisjonens arbeid foreligger offisielle pressemeldinger, som nok angir hvilke emner som har vært behandlet, men som bare gir vage antydninger om hvilke synspunkter som har vært de dominerende i debatten. Og endelig vet man heller ikke hvilke av de sytti behandlete projekter pave Johannes kommer til å forelegge konsilet. Men noen hovedlinjer for konsilets arbeid begynner man allikevel å kunne ane.

Arven fra Vatikan I

Det har allerede flere ganger vært understreket, fra autoritativt hold, at kirkemøtet skal beskjefte seg mer med praktiske spørsmål enn med teoretiske definisjoner. Helt utenom disse siste kommer en sannsynligvis allikevel ikke. En sunn fornyelse av praksis må nødvendigvis bygge på et fornyet teologisk fundament.

En talsmann for «periferien»: Kardinal Gracias.

Dessuten har det annet Vatikan-konsil en viktig arv å løfte fra sin forgjenger, Vatikan-konsilet av 1870. Dette konsilet er mest kjent for sin definisjon av pavens ufeilbarhet i tros- og moralspørsmål. Men denne definisjonen av pavens primat var egentlig ikke ment å stå alene. Den hørte hjemme i et større hele, der hele hierarkiets rolle i kirken skulle fremstilles i sin sammenheng, de forskjellige kirkelige organer stå avveid mot hverandre. Imidlertid ble konsilet avbrutt i sitt arbeid, og definisjonen av pavens primat ble stående som en torso; biskopene forble unevnt. Dette har ført til en skjevhet i nyere teologi; ofte er forholdet mellom paven og biskopene nå blitt fremstilt slik at disse siste ikke er noe annet enn pavens lokale utsendinger. Derfor kunne man også støte på den oppfatningen at Vatikan-konsilet var det siste konsil; herefter var det paven alene som styrte kirken.

Ny vurdering av biskopene

Mot denne nedvurderingen av biskopenes rolle er det i de senere år kommet til orde en mer og mer generell reaksjon, støttet både på den Hellige Skrift og på den oldkirkelige tradisjon. Kirkens styre er i virkeligheten kollegialt; Kristus betrodde Kirken til samtlige sine apostler, om enn med Peter som den fremste. På samme måte er biskopen *Kristi* representant i sitt bispedømme — ikke pavens.

Det er denne sannheten pave Johannes kanskje aller først har villet understreke ved å innkalle konsilet. I århundrenes løp har den romerske kurie lagt mer og mer av den kirkelige administrasjon under seg. Det har vært et gode på mange måter, mange misbruk er blitt eliminert på den måten, mange reformer innført. Men sentraliseringen kan også ta overhånd.

På det sosiale område går den katolske doktrine inn for *subsidiaritetens prinsipp*, det vil si at hva den lokale myndighet i og for seg er i stand til å hankses med, skal ikke sentralmyndigheten blande seg i. Det er da bare logisk at det samme prinsippet blir anvendt også på den kirkelige admini-

strasjons område; lokale pastorale og disiplinære spørsmål vil i større grad enn før bli overlatt de enkelte biskopers skjønn. Nye mellomledd vil sannsynligvis også bli opprettet: Viktigere spørsmål vil bli henvist til å løses av nasjonale eller regionale *synoder* eller *bispekonferanser*.

Ytre og indre misjon

Det som i virkeligheten blir konsilets oppgave, er å ta opp til ny overveielse forholdet mellom periferi og sentrum. Flytningen av menneskehe- tens geografiske og åndelige tyngdepunkter tvinger den til det. Kirkens vesen er *misjon*, men misjon forutsetter smidighet, tilpasningsevne; en for vidtgående sentralisering gjør maskineriet for tungt og leddene for stive. Både Kirkens ytre og dens indre misjon lider under rent organisasjonsmessig skavanker som det bør bli konsilets sak å rette på.

Hva som kommer ut av de fremlagte projekter angående *presteutdannelsen*, er uvisst. Like så uvisst er det om spørsmålet arbeiderprestene kommer opp på konsilet. Knuten ble en gang hugget over, men problemet med kirkens nærvær i den avkristnede arbeiderverden er ikke dermed løst! Kanskje er dette nettopp en av de saker som de lokale bispekonferanser herefter får myndighet til å behandle ut fra de lokale krav og muligheter.

Hva med diakonatet?

I denne sammenheng har det også vært talt meget om en gjeninnføring av *diakonatet*. Institusjonen lever fremdeles i de orientalske kirkesamfunn, men i den latinske kirke er den nå bare et liturgisk trin på veien til prestevielsen. Både for å avhjelpe mangelen på prester og for å bringe kirken nærmere folket har tyske og franske teologer gjort seg til talsmenn for å gjenopplive denne institusjonen. Diakonen skulle få en kortere teologisk utdanning; så skulle han bistå presten med de geistlige forretninger som hans vielse tillater ham: dåp, katekese, preken. Diakonen kan være en gift familiefar som utfører dette

arbeidet på deltid, men han kunne sikkert også mange steder trenges i «full jobb». Om denne saken er det imidlertid også langt fra enighet, og informerte kilder hevder at den er mer eller mindre «lagt på is». Det vil vise seg.

Nye veier i liturgien

Et annet spørsmål som de nye bispekonferansene vil kunne få underlagt sitt kompetanseområde er en viss regulering av liturgien. Godt informerte kilder hevder at den liturgiske kommisjonen både er en av dem som har arbeidet best og lagt frem de dristiske forslagene. Og at det kan bli heftig debatt om dette mellom «periferiens» og «sentrum» menn, er klart nok. «Periferien» er her representert bl. a. kardinal *Gracias*, erkebiskop av Bombay. En erklæring av ham på en liturgisk kongress for et par år siden gir en pekepinn om i hvilken retning reformforslagene går:

«Jeg mener at vi, Kirkens medlemmer i misjonsområdene, er godt plassert for i all ydmykhet å kunne avgjøre i hvilken målestokk reformer og tilpasninger av liturgien kan bidra til våre troendes åndelige vekst... De symboler, de handlinger og de bønner som til sammen utgjør liturgien, burde være tilpasset hvert enkelt folks genius. Under kristendommens første ekspansjon tok liturgien forskjellige former i Syria, i Hellas og i Roma; hvorfor skulle ikke Kirkens nye ekspansjon på samme måte føre til en «kinesisk», en «indisk» og en «afrikansk» liturgi... Enhet i Kirken betyr ikke ensretning.» — Dermed er spørsmålet om folkesproget i liturgien også for alvor stilt, og kardinal Larraona, kommisjonens formann, erklærte nylig at man måtte regne med at det ville bli tatt opp på konsilet, også når det gjaldt deler av messen.

Sosiale problemer — stat og kirke

Hittil har vi bare oppholdt oss ved rent innenkirkelige problemer og reformer. Men hva med Kirkens holdning utad?

Et av de ønsker som sikkert er blitt reist fra mange biskoper, er en ny og uttrykkelig fordømmelse av kommunismen, som samfunnsfare nr. 1. Denne tanken er det imidlertid andre som like så kraftig avviser: Ingen fordømmelser, ingen *anatema*, ber de — det fører ikke til noe; la oss i stedet få positive alternativer. Og, legger andre til, skal vi først fordømme kommunismen som materialistisk, må

Tre av konsilets nøkkelpersonligheter: Fra venstre kardinalene Ottaviani, Agagianian og Alfrink.

vi ikke glemme å føye til en for-dømmelse av den like så materialistiske kapitalisme...

I virkeligheten er det lite sannsynlig at de sosiale spørsmål blir tatt opp på konsilet i noen større bredde. Pavens ensyklika, *Mater et Magistra*, er dessuten av så ny dato og er såvidt omfattende at noen ny stillingtagen her ikke skulle behøves.

Derimot er det et annet problem som har vært behandlet i Sentralkommisjonen, og som mange venter vil bli gjort til gjenstand for en prinsipperklæring fra konsilets side: Nemlig spørsmålet om forholdet mellom kirke og stat, og det dermed sammenhengende *toleranseproblem*. Det er imidlertid ingen hemmelighet at kardinal *Bea*, som la prosjektet frem i kommisjonen, og den konservative fløys talsmann, kardinal *Ottaviani*, har sterkt divergerende oppfatninger av denne saken. Mens kardinal *Bea* søker å imøtekomme en moderne oppfatning av toleransen, i den menneskelige persons navn, vil *Ottaviani* ikke godta annet enn en begrenset og tidsbetinget toleranse, ut fra prinsippet: Løgnen har ingen rettigheter. Hvorvidt kirkemøtet kommer til å anse saken som moden for en prinsipputtalelse, vil da vise seg. Sikkert er at en slik uttalelse kunne få en uhyre betydning for Kirkens fremtidige forhold til ikke-katolikken.

Legmannens plass i kirken

Den som spør etter kirkens forhold til staten, spør samtidig etter legmannens plass og rettigheter i kirken. Legapostolatet har vært et stående preken- og foredragsemne i et par årtier, men hvor langt er man egentlig kommet ut over talemåtene? Faktisk er legmannsarbeidet inne i en ganske alvorlig vekstkrise. Og det er høyst uvisst om kirkemøtet kommer til å gi noe direkte bidrag til en avklaring av saken. Det moderne, opplyste og teologisk vel skolerte legfolk har helt andre muligheter enn tidligere tiders troende til å ta sin del av «det alminnelige prestedømme» alvorlig. I forberedelsene til konsilet er imidlertid legfolket knapt kommet til orde på det offisielle plan. Indirekte vil sannsynligvis konsilet allikevel kunne gi det avgjørende skubb fremover. Heller ikke oppvurderingen av bispeembedet må nemlig sees isolert, den er et uttrykk for et mer nyansert, organisk syn på hele Kirken og på alle dens lemmer. Kirken er et samfunn, hvor alle har en rolle å spille, og jo større ansvar biskopene får, jo større frihet de får ovenfra, jo mer vil de føle det som et naturlig behov å integrere legfolket på den plass som tilkommer det i kirkens struktur. Først i det øyeblikk det skjer, er Kirken komplett og rede til å fylle sin natur, sin misjon, på alle plan.

Afrikas kristenhet tar form: Nigeriansk biskop blant sin hjord.

TIL MØTE I ROMA

Da pave Johannes XXIII i januar 1959 forkynte for all verden sin hensikt å sammenkalle et *øumenisk* konsil, var det en rekke mer ivrige enn tenksomme sjeler som trakk den slutning at paven aktet å sammenkalle til et veritabelt unionskonsil. Ordet øumenisk bragte tanken hen på den øumeniske bevegelse, og man spurte seg mange steder om paven nå hadde til hensikt å kalle protestanter og ortodokse også til Roma, for å diskutere de kristnes gjenforening på bred basis.

Så meget lå imidlertid ikke i pavens ord. Ordet øumenisk er jo atskillig eldre enn den moderne øumeniske bevegelse; det betyr simpelthen verdensomfattende, og har gjennom alle tider vært brukt nettopp for å betegne de kirkemøter innen den katolske kirke som kan gjøre krav på å være normgivende, fordi de representerer den øumeniske — felleskatolske — sannhet. Dermed var også dette konsilet begrenset til den katolske verden.

Å tenke på noe annet ville i virkeligheten også ha vært å gjøre den øumeniske tanke, det felleskristelige enhetsarbeid, en bjørnetjeneste. Slik som sakene står i dag kristne imellom, ville et slikt kirkemøte ikke kunne ha ført til noe annet enn ny splittelse og ny bitterhet.

NYE SIGNALER FRA ROMA

Ikke desto mindre var det radikalt nye signaler pave Johannes heiste, såvel gjennom hele sin holdning som ved de forklaringer han etterhvert ga om sin hensikt med kirkemøtet. Kirkemøtet skulle nemlig også, på lenger sikt, fremme den kristne enhet. Ikke gjennom direkte forhandlinger med de ikke-katolske brødre; men gjennom en dyptgripende fornyelse av den katolske kirke selv. Og videre: Den katolske kirke tok nå for første gang veritable initiativer på det øumeniske område. Riktignok hadde man i noen år allerede — etter innbydelse og på halvt privat grunnlag — sendt observatører til øumeniske kongresser. Men nå ble det, i forbindelse med konsilforberedelsene, opprettet et sekretariat i Roma som skulle ta seg av og koordinere alt som het kontakter med ikke-katolikker. Sekretariatet fikk høyoffisielt stempel ved å bli stilt under ledelse av en kardinal.

Og endelig: Pave Johannes røbet i selve sin holdning overfor reformasjonen og det orientalske skisma, at han ikke så på saken utelukkende fra et rent dogmatisk og kirkerettslig synspunkt: «Dere er utenfor, vi er innenfor; vi har rett, dere har urett.» Nei, han sa: «Vi ønsker ikke å føre noen historisk rettssak. Vi ønsker ikke å prøve å bevise hvem som hadde rett og hvem som hadde urett. Ansvaret er delt. Vi ønsker bare å si: La oss komme sammen, la oss gjøre ende på skismaet.»

— OG ENDRET HOLDNING BLANT PROTESTANTENE

Disse ordene gjaldt vel først og fremst de ortodokse kirkesamfunnene. Og så meget nærmere som disse står katolikkene, er det rimelig at kunngjøringen om konsilet først vakte interesse på disse hold. Særlig positiv har patriarken av Konstantinopel, Athenagoras, vist seg; han

har ved gjentatte anledninger latt falle ytringer som kirkepolitisk sett har vært meget dristige. Han har ikke nølt med å akseptere pavens forrang i kristenheten, og har nok til og med håpet å kunne komme til Roma for å møte paven, ja, delta i konsilet. Dette siste er jo ennå ikke tenkelig, slik som forholdene ligger an, så meget mer som hensynet til de ortodokse kirkers enhet er avgjørende for patriarken. Særlig den russiske kirke ser seg tvunget til å innta en langt mer skeptisk, ja avvisende holdning.

I tiden som er gått er imidlertid også de protestantiske kirkesamfunn kommet stadig sterkere inn i bildet, en samtale er kommet i gang også med dem. Til å begynne med sto man på protestantisk holdt temmelig likegyldig, iallfall kjølig avventende, til det forestående kirkemøte. Det var en intern sak for den katolske kirke og angikk ikke andre. Men i de siste par år har vinden snudd betraktelig, og legio er nå de uttalelser fra ansvarlige protestantiske kirkemenn, som viser at man med håp og spenning kommer til å følge det annet Vatikankonsil.

Reaksjonene på protestantisk hold er selvfølgelig ikke alle like positive. De går fra det ytterste høyres, de hardt og blindt konservatives skarpe avvisning av hva de ser som en ny taktisk manøver fra den Store Skjøge, over de sterkt skeptiskes bitre tvil — over til de øumenisk sinnedes kritiske, men åpne holdning.

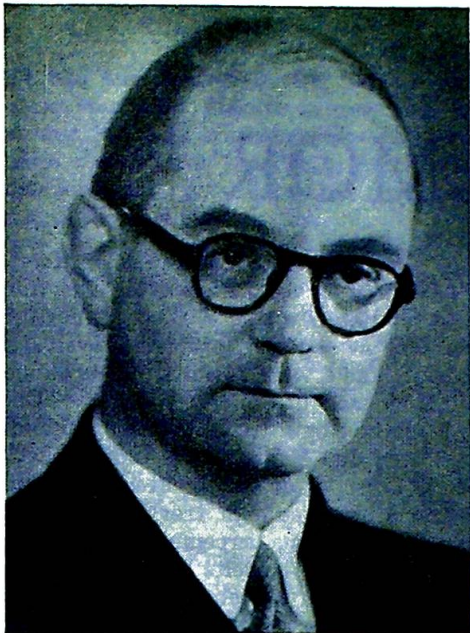
Til disse siste hører en rekke kjente protestantiske teologer og kirkemenn, i Tyskland og Frankrike, men også i England, hvor erkebiskopene Fisher og Ramsay har innledet en ny æra i forholdet til katolikkene, og i USA, hvor den øumeniske situasjon synes å være på vei til å forvandle seg ganske vesentlig. Alle disse teologene venter og håper noe av konsilet, at det virkelig skal kunne bryte ned nye skranker og bety en milepel i arbeidet for alle kristnes enhet.

OBSERVATØRER TIL KONSILET

Her i Norge har holdningen overfor konsilet vært total likegyldighet, når det ikke har vært den skarpe avvisning som har vært dominerende. Allikevel vil også den norske kirke være representert på kirkemøtet, indirekte, gjennom

Kardinal Bea hos Berlins lutherske biskop, Dibelius.

Professor
Skydsgaard:
Konsilet angår
oss!

det lutherske verdensforbunds to observatører, den danske professor *Skydsgaard* og den amerikanske professor *George A. Lindbeck*. Sammen med tyve-tredve andre ikke-katolske teologer vil disse følge kirkemøtets arbeid på nærmeste hold, til dels delta i dets møter, uten stemmerett, men med anledning til utenfor møtene å kunne gjøre sine synspunkter gjeldende overfor konsildeltagerne.

At denne deltagelsen av ikke-katolske teologer har kunnet komme i stand, skyldes nok først og fremst det nyopprettede sekretariat for de kristnes enhet og dets dynamiske leder, den tyske jesuitten kardinal *Bea*. Han alene, hevder katolske journalister, har på de siste to-tre årene holdt flere pressekonferanser enn hele kardinalkollegiet til sammen gjennom femti år! Heller ikke sitter kardinal *Bea* fornemt i Roma og venter på at ikke-katolikkene skal komme til ham, han har gjort seg selv til den katolske økumenismes reisende ambassadør og blant annet avlagt besøk både hos erkebiskopen av Canterbury og Berlins lutherske biskop, dr. *Dibelius*.

OBSERVATØRER GIR OGSÅ SITT BIDRAG

Men fremdeles er det også mange katolikker som ikke riktig kan forstå hvorfor protestantene absolutt skal hales med til Roma når de så tydelig legger sin uenighet for dagen. På dette svarer en tysk benediktiner, pater *Sartory*:

«Både for oss og for protestantene avhenger meget av at de i kirkemøtet ser en anledning til å komme på talefot med Roma. De kan forsøke å legge spørsmål til rette som fra den katolske kirkes side hittil ikke er blitt viet tilstrekkelig oppmerksomhet, og som derfor ennå venter på sin løsning. Frem for alt ville de ved en slik interesse gi de kirkelige myndigheter i Roma innblikk i en verden som disse til nå ikke har hatt noen umiddelbar kontakt med — den ikke-katolske kristenhets verden der det gis en så levende tro, en så inderlig fromhet og en så sann gudgitt kjærlighet. Det er nemlig på grunn av manglende direkte kjennskap til denne verden at representanter for de romerske myndigheter så ofte helt uvilkårlig tenker i kategorier som røber deres isolerte innstilling, d.v.s. forholder seg som om hele kristenheten var katolsk, ja endog romersk-katolsk, ja — for å si det ennå mer tilspisset — som om hele kristenheten var latinsk.»

Og dr. *Sartory* peker på den fare som ligger i at den romanske innflytelse kommer til å være i stor overvekt på kirkemøtet. Hvilket kjennskap til protestantismen, spør han, bringer de spanske, italienske og sydamerikanske biskoper med seg til kirkemøtet? Kjenner de en protestantisme som representerer en innholdsrik evangelisk kristendom, eller har de bare opplevet reformatorskirkevesen i sektenes vrengebillede og i polemisk anti-katolsk innstilling (hvor menneskelig forståelig en slik innstilling enn må være — Spania, Syd-Amerika)? Ganske naturlig faller her et stort ansvar på biskopene (fremfor noen andre!) fra det tyske og franske sprogområde. Men at et nærvær av en rekke ikke-katolske teologer ved konsilets drøftelser vil kunne bety en vesentlig støtte når det gjelder den nødvendige konfrontasjon med det økumeniske problem, er hevet over tvil.

PROFESSOR SKYDSGAARD: KONSILET ANGÅR OSS

Tilsvarende synsmåter på et dypere plan, er det professor *Skydsgaard* legger frem, når han skal redegjøre for konsilet som utfordring til lutheranerne. Konsilet *angår oss*, sier *Skydsgard*. Det er sant at bruddet på 1500-tallet gikk ned til de dypeste dyp. Allikevel kan vi ikke resignere oss til å gå hver vår vei. Livet selv taler imot en slik løsning. Livet kjemper imot «den gjensidige utelukkelses-logikk». Vi er inne i en fornuftstridig situasjon, som på en gang må bæres i troen og bli gjennombrutt av troen. Partene er aldri blitt ferdige med hverandre og er det heller ikke i dag.

Det som skjer i den annen kirke kan ikke være oss likegyldig, det er en erkjennelse som også *kjærligheten* driver oss til, sier *Skydsgaard* videre. Kjærlighet og sannhet hører jo sammen, dypest sett er de ett, selv om det er skjult for oss *hvordan* de er det. Så kan sannheten heller aldri være kjærligheten foruten. Den forsiktige og beregnende fornuft sier: først sannheten — men det betyr som regel, først må vi bli enige om det jeg holder for sannhet, derefter kommer så kjærligheten.

Men dette er et vrengebilde av kjærligheten, for den virker også der hvor den andre etter min dypeste overbevisning ikke er i sannheten. Kjærligheten oppsøker den

(Forts. n. s.)

Observatører til konsilet

Som kjent har de fleste større ikke-katolske kirkesamfunn akseptert Vatikanets innbydelse til å sende observatør-delegater til konsilet. De får adgang til å overvære alle plenumsmøter og skal også ellers sikres mulighet til å følge konsilets arbeid. Idet bladet går i trykken, har ennå ikke de ortodokse kirker offisielt utpekt delegater, men avgjørelsen vil foreligge en av de nærmeste dager.

De kirkesamfunn som har utpekt sine delegater, er i øyeblikket følgende: Den koptiske kirke i Egypt og gammelkatolikkene i Utrecht. Den anglikanske kirke (tre delegater fra forskjellige verdensdeler). Det lutherske verdensforbund. Det reformerte verdensforbund. Metodistenes verdensforbund. Kirkenes Verdensråd vil sende egne delegater, og fire protestantiske personligheter er privat invitert av sekretariatet for kristen enhet.

KIRKEN – VÅR MOR

Den franske jesuitten Henri de Lubac er en av de teologer som har bidratt vesentlig til den moderne forståelse av Kirken som levende realitet og organisme. Vi har valgt noen sider fra hans «Méditations sur l'Eglise», oversatt av Ørnulf Ranheimseter.

Mitt ønske, forkynte Origenes, er å være av samme sinn som Kirken. For med rette tenkte han, der er ingen annen vei til å bli kristen i ordets fulle mening. Den som deler denne lengsel kan ikke nøye seg med å underkaste seg og oppfylle lojalt alt det som hans katolske bekjennelse krever av ham. Han «elsker Guds hus' skjønnhet». Kirken har grepet hans hjerte. Den er «hans mor og hans brødre». Det er intet ved den som han står likegyldig eller uvedkommende overfor. Han er rotfestet i dens jord, han er formet i dens bilde, den er ett med hans erfaring. Han kjenner seg rik av dens rikdommer. Ved den og ved den alene vet han seg delaktig i Guds «stabilitas»: i hans uforanderlighet. Av den lærer han å leve og dø. Han dømmer den ikke men står under dens dom. Med glede samtykker han i alle ofre som kan tjene dens enhet.

Han er et Kirkens menneske, derfor elsker han dens historie. Han grunner over den, og han ærer og utforsker dens overlevering. Ikke for å vie den en melankolsk kultus, eller flykte tilbake til en oldtid han kan forme om etter sitt eget forgodtbefinnende; enda mindre bruker han den for å fordømme sin egen tids Kirke, som om den var foreldet eller som om dens brudgom hadde forstøtt den. En slik holdning byr ham umiddelbart imot. Riktignok holder han av å hensette seg til kirkens fødsels-tider, til den tid da etterklagen av apostlenes forkynnelse enda fylte rommet, «da Kristi blod enda var varmt, og ilden enda levende i de troendes hjerter». Men han har likefullt mistro til gullaldermytene, som alltid smigrer vår inngrodde tilbøyelighet til overdrivelse, indignasjon og billige fordømmelser. Han vet jo at Kristus alltid er til stede, i dag som i går og like til tidenes ende, for å fortsette sitt liv — ikke for å begynne det fra nytt av. Altså går han ikke omkring og gjentar: Fra først av var det ikke slik. Han anroper ikke en stum Kirke og døde lærere. Han gjør ikke tradisjonen til en forstening. For ham er den ikke et stykke fortid mer enn et stykke nutid, den er en stor kraft, levende og varig, som ingen kan stykke opp. Aldri kunne det falle ham inn å sette et tidligere stadium av læren eller disiplinen til dommer over lære-myndighetens avgjørelser i dag, og heller ikke påberoper han seg en eldre praksis for å bortforklare Kirkens nåværende bestemmelser. For han tror at Gud har åpenbart

oss alt, en gang for alle, i sin Sønn, men også at Kristi hemmelighet tolkes i Kirken og ved Kirken etter hver tids behov. Han vet også at like lite som Kirken fremsetter nye påfunn, sier den noe av seg selv, når den utøver sitt læreembede. Den påstår ikke å være Åpenbaringsens sanne kilde, som man stundom med urette laster den for. Det eneste den gjør, er å sømfare og å fremstille den guddommelige åpenbaring — ved den Hellige Ånds indre veiledning som er gitt den til lærer, og de som frykter for at den misbruker sin makt for å hevde en løgn, tror ikke på Ham som styrer den. Skrift, tradisjon, læreembede — i disse tre ting ser han bare den ene og tredelte kanal hvorigjennom Guds ord kommer til ham. Så langt fra at den ene skader den annen, ser han tvertimot hvordan de understøtter hverandre som én organisme, og bekrefter, opplyser og fremhever hverandre.

Men like lite som han er fritatt fra å nærme seg av Skriften — for Skriften vil alltid bli teologiens sjel — like lite kan hans trofasthet mot læremyndigheten fritta ham for å søke en bredere forbindelse med Kirkens tradisjon. Er det ikke læremyndigheten selv som stadig oppmuntrer ham til det? Og det han ettertrakter på denne måte, er noe annet og mere enn et rent vitenskapelig resultat. Han vet at han oppnår aldri en sann «kirkelig» kultur, uten at han dyrker troens «klassikere» med kjærlighet og uten bihensikter. Blant dem trår han ikke så meget etter selskap med «de store ånder» som med dem der virkelig lever av ånd. Så dypt han kan, søker han et indre fellesskap med dem som før ham, i Kirken, har bedt til Kristus, levet, arbeidet, tenkt og lidt for Kristus. Dette er hans sjels fedre. I fortroligheten med dem vinner han i det minste noe av det katolske sinnelag som ikke vitenskapen, ja ikke en gang ortodoksien kan erstatte. Hvor lett forstår han ikke en Newmans begeistring — da denne, mens han enda er anglikaner, oppdager den sanne tradisjon i «Kirkefedrenes Kirke» og da han ved en slags platonisk erindring, eller snarere ved Åndens opplysning gjenkjenner sin Mor i den!

Han er ikke blind for innlysende ulikheter — hva enten man liker det eller ei, vil meget som ikke er vesentlig forandre seg med tid og sted — men han beflitter seg på å se den dypere sammenheng som er mere iøynefallende enda. Han utelukker ikke fra sin horisont noe som Kirken billiger. Det forhindrer ikke at han kan ha sin personlige forkjærlighet for enkelte ting, føle og dyrke tilknytninger som Gud sikkert ikke har villet forgjeves, men han retter stadig en særlig oppmerksomhet mot visse epoker og store forbilder: martyrtiden, klostervesenets oppkomst, de første etapper i dogmeutviklingen, de store åndelige fornyelser.

annen og kan aldri forholde seg som passiv tilskuer. Og det dreier seg jo ikke om en fremmed, men om min bror, som jeg er skilt fra, men som er min bror — for jeg står sammen med ham foran Kristi kors.

TÅLMOT I HÅP

Og om Skydsgaard ikke legger skjul på at han har mange og alvorlige spørsmål å stille den katolske kirke,

ender han med å kreve av sine lutherske trosfeller det tålmod som næres i håp: «De avgjørende ting vil kanskje først skje på det annet, tredje eller fjerde konsil etter dette! Det vil bli en lang vandring, og Paulus' ord: «Mot alt håp satte han sitt håp» vil være gyldig for begge. De evangelisk-lutherske kristne kan og må ta del i denne vandring med sitt ja og sitt nei, nøyaktig som de må være villige til å lytte til de romersk-katolske kristnes ja og nei.» Så vil vandringen ikke kunne bli forgjeves.

**FRA OSLO
KATOLSK
BISPEDØMME**

Hans Høyærværdighet biskopen har foretatt følgende utnevnelser gjeldende fra 15. oktober 1962:

1. Pastor Alfons Wysiecki ved St. Birgitta menighet i Fredrikstad utnevnes til sogneprest for St. Svithun menighet i Stavanger. — Sogneprest Gijsbert Hogenes er etter søknad innvilget opphold i utlandet.

2. Pastor Lars Paul Messel ved St. Olavs menighet i Oslo utnevnes til sogneprest for St. Birgitta menighet i Fredrikstad. — Sogneprest H. Kielland Bergwitz er etter søknad innvilget sykepermisjon.

3. Pastor Alan Littlewood — nylig vigslet i England for virke i Oslo Katolske Bispedømme — utnevnes til kapellan ved St. Olavs menighet i Oslo.

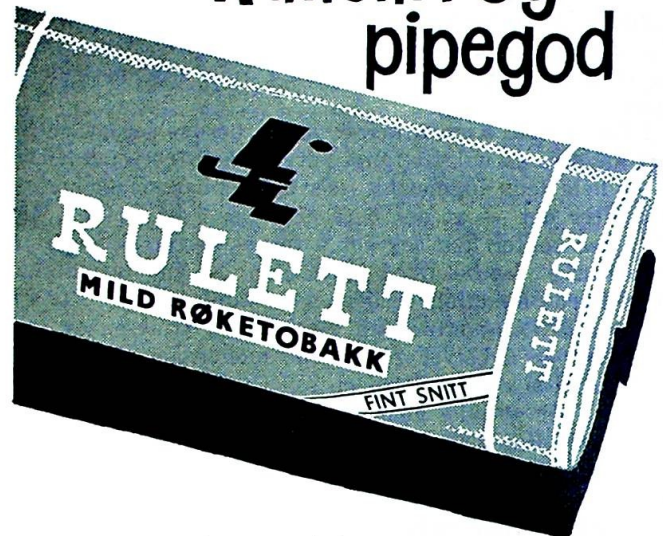
Til åpningen av det økumeniske konsil.

På åpningsdagen for det økumeniske konsil i Rom, 11. oktober, skal etter paven's ønske alle kirkeklokker ringe én time. Her i vårt bispedømme forordnes derfor ringing fra kl. 12 til kl. 13 i tilslutning til Angelus-bønnen.

RULETT

MILD RØKETOBAKK

Rullefin og
pipegod

A/S NORSK-ENGELSK TOBAKKFABRIKK (NETO)

KONSILET

I NORSK FJERNSYN

Åpningen av konsilet vil bli utsendt over TV i mundovisjon — til Amerika via Telstar. Åpningshøytideligheten foregår om formiddagen, men norsk fjernsyn vil sende opp-tak om kvelden, kommentert fra Peterskirken av pater Rieber-Mohn. Programmet går torsdag 11. oktober, fra den ordinære sendetids slutt kl. 21.30 og utover.

ST. OLAV

vil i høstsemestret være representert i Roma ved pater Rieber-Mohn, og regner med å kunne glede sin lesere med fyldig og interessant reportasje fra konsilet.

DRAMMEN

Drammens malerforretning

Tlf. 83 39 16 - 83 33 32

Inneh. Asbjørn Gundersen

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

DRAMMEN

GUSTAV BÖHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

TYRILYS

A/S TYRI
FABRIKKER

Drammen

Har også landets eneste bivokspresseri

Gjør Deres venner
til St. Olavs venner

*Halden-
firmaer*

Karl Knap A/S

Tif. 2710

Bygningsartikler — Rør og Maskinforretning
Linoleum

SIGURD GRØNNERN Manufaktur og utstyr Tif. 2746	A/S HALDENS BRYGGERI	F. JØRGENSEN Aut. rørlegger - Rørhandel Tif. 1844 - 2535
HALDEN FARVEHANDEL A. Sandaker, Torvet Tif. 1264	<i>Paul Johannesen</i> <i>Allt i ux og optik</i> TELF. 20 11	ØSTFOLD SNEKKERIFABRIKK Dører — Vinduer — Trapper Kjøkkeninnredninger Tif. 1630
Gunnar Setterquist Elektrisk forretning. Aut. installatør HALDEN - BERG - IDD Tif. 1981 og 1733 — Storgt. 1	ARENDAL	
ARENDAL	M. A. STIANSEN Herreekvipering - Guttekonfeksjon Tif. 1018	 Tif. privat 4268
JØRGENSEN & CO. Bakeri. Konditori	Arendal Trikotasje- forretning Tif. 1247	JOACHIM LARSEN Spesialforretning i utstyrsvare Tif. 1081 — Etablert 1872
ADEL ELLEFSEN Aut. Installasjonsforretning Tif. 1756 — Arendal — Tif 1756	MØRLAND-SKO Tif. 2802 Selvvalgsforretning	SHELL — ARENDAL Tif. kontor 2013 Anleggstlf. 1848
ARENDALS FARVEHANDEL Tif. 2050 Engros - En detalj	BRØDRENE PETERSEN Skomakerforretning Arendal	HELENE JACOBSEN Garn, Trikotasje og Babyutstyr Havnegaten — Tif. 1459 — Arendal
OLAV SLAATTENE Blomsterforretning. Begravelsesbyrå Tif. 1958 Havstad, Arendal	BYGGMESTER HANS NILSEN Nesset 362 Arendal Tif. 2647	Malermester K. LØNNHAUG Kolbjørnsvik Tif. 1333
J. E. PEDERSEN & CO. A/S Arendal Kjøttforretning Tif. 2360	Hiis Blomsterforretning Arendal Tif. 1678 Godt utvalg i blomster	Glassmester W. SJØEN Tif. 2862
OLAV BEISLAND (Ingv. Jenssens Eff.) Kirkegaten Kolonialforretning Telefon 1280 - 2831 - 2713	PEDERSEN & CO. Fiskebryggen Arendal	VOLKSWAGEN O. M. LUNDE & CO. Sentralbord: 4040

Vi minner enda en gang om kontingenten!

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

A/S Norsk Medicinsk Varehus

Sykehusutstyr - Sanitetsmaterieil - Elektromedisin - Røntgen

Pilestredet 7
Tlf. 33 43 70
OSLO

Service-avdeling
Apotekerveita 4 - Tlf. 24 921
TRONDHEIM

A/s E. Sunde & Co. Ltd.

Oslo

Alt i rørbransjen

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46
Privat 55 77 87 - 69 43 72

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandelvarer
Kjøkkeninnredning og utstyr

THIIS & CO A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

WISBECH

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

THRONSEN & CO. BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgata 3b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

Brevskolen om den katolske kirkes tro og moral.

Spørsmål besvares
av lærerne.

Skriv etter prospekt.

Katolsk Informasjon

P.boks 3664

Oslo.

Til daglig
nytte
og glede

Omslag til
TELEFONKATALOGEN
i florentinsk
lærplastikk med
dekorative preg.

Ensfarget kr. 15.—
Flerfarget kr. 18.—

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Cralligani

STORTINGSGT. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

74. ÅRGANG

20. OKTOBER 1962

A V I N N H O L D E T :
FRIHET FOR LOKE (leder) - DET ANNET VATIKANKONSIL
ÅPNET - LOV OM TROSSAMFUNN - FILMSTOFF - VÅRT
KRISTUSBILDE - BISPEVIGSEL I STOCKHOLM - BLIKK PÅ
TIDEN - UTENLANDSNYTT

NR
20

NESTE NUMMER UTKOMMER 3. NOVEMBER 1962